



DET KONGELIGE DIGITALISERINGS-
OG FORVALTNINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

24/1631-4

3. april 2024

Dok8: 106 S (2023-2024) om konsesjon på datasenter

Jeg viser til brev 14. mars 2024 der energi- og miljøkomiteen ber om uttalelse om representantforslag om konsesjon for datasentre. Forslaget er overført fra energiministeren til meg for besvarelse.

Forslagsstillerne viser til at datasentre bruker svært mye kraft og produserer mye varme, som ikke utnyttes. Videre er forslagsstillerne bekymret for at noen datasentre bidrar til «produksjon av meningsløs kryptovaluta» og er opptatt av at «Det er i dag svært få begrensninger på ny produksjon av data, og det er svært få insentiver for selskapet og folk til å begrense sitt dataforbruk». Forslagsstillerne ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til konsesjonssystem for datasentre, med kriterier for samfunnsnytte og utnyttelse av spillvarmen, og om å utrede ulike virkemidler for å begrense mengden data som lagres, for eksempel en form for avgift på datalagring.

Digital infrastruktur som datasentre, mobil- og bredbåndsnett leverer grunnleggende tjenester og er en viktig forutsetning for all digitalisering. Datasentrene er produksjonsfabrikker for de digitale tjenestene og er en vital del av internettets oppbygging. Datasentre har blitt en sentral del av den digitale grunnmuren og den stadig økte bruken av både vanlige og kritiske internett- og skybaserte tjenester innenfor de fleste sektorer i samfunnet, som offentlige tjenester, helsetjenester og bank- og finanstjeneste.

Nasjonal datasenterkapasitet er også viktig i sikkerhets- og beredskapssammenheng for å ivareta kontroll over viktige data gjennom lagring på norsk jord. Det er et mål å sikre trygge og robuste datasentre i Norge som muliggjør sikker lagring av data nasjonalt. Vi er avhengige av datasentre, hver eneste dag. Skytjenester, kunstig intelligens og maskinlæring

representerer enorme muligheter for samfunnet. Datasentrene utgjør en grunnleggende forutsetning for at vi kan ta i bruk disse teknologiene og spiller en avgjørende rolle i en raskt voksende digitalisering av næringslivet og samfunnet for øvrig. Innovasjoner knyttet til tingenes internett (IoT) og kunstig intelligens (KI) bidrar sterkt til dette. Da må vi godta at datasentre bruker deler av kraften vår.

Som digitaliseringsminister er jeg opptatt av at datasentre skal bidra til mer digitalisering, trygge arbeidsplasser, lavere utslipp og ny, grønn industri. Digital kompetanse vil være en kritisk ressurs i årene som kommer. Med færre arbeidsføre er det viktig å ha kompetanse til å gjennomføre den digitale omstillingen som er nødvendig for et bærekraftig velferdssamfunn. For å gjennomføre den digitale omstillingen, trenger vi økt kompetanse i både næringsliv, offentlig sektor og samfunnet generelt. Datasenteretableringer i distriktene skal gi gevinster for lokalsamfunn og for Norge nasjonalt.

Datasentre har så langt i liten grad vært regulert. Regjeringen vil fremme forslag til regulering av datasentre i ny ekomlov. Her vil vi foreslå nye sikkerhetskrav med registreringsplikt hos myndighetene, noe som gjør det mulig å føre bedre tilsyn med næringen. Lovproposisjonen til ny ekomlov vil bli fremmet for Stortinget snart.

Regjeringen jobber i ulike sammenhenger med rammevilkår for datasentre. Jeg vil blant annet nevne den kommende digitaliseringsstrategien for Norge, der mål og virkemidler for den digitale infrastrukturen vil inngå. Gjennom en slik strategi vil regjeringen fastsette ambisjoner og mål, samt identifisere tiltak som skal legge til rette for ønsket utvikling av sektoren. Med utgangspunkt i strategien vil regjeringen utforme en helhetlig og tverrsektoriell politikk, som gir mulighet for å koordinere, følge opp og prioritere behov knyttet til tjenester som skal leveres over den digitale infrastrukturen i fremtiden. Jeg vil også nevne at regjeringen jobber med en revidert datasenterstrategi, hvor mulige tiltak rettet mot kryptoutvinning kan bli et tema.

Jeg har bedt Energidepartementet om å kommentere punkt 1 i representantforslaget som lyder: «*Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til konsesjonssystem for datasentre, med kriterier for samfunnsnytte og utnyttelse av spillvarmen.*» og har fått følgende kommentar fra energiministeren:

«Regjeringen har som mål at vi skal ha rikelig tilgang på ren og rimelig energi over hele landet. På sikt trenger vi mer kraft, mer nett og mer energieffektivisering, herunder utnyttelse av overskuddsvarme. Regjeringen foreslo i fjor endringer i energiloven, med krav om at aktører som etablerer eller oppgraderer energiintensive anlegg skal gjennomføre en kost-nytteanalyse av mulighetene for å utnytte overskuddsvarme. Datasentre med over 2 MW tilført elektrisk effekt er omfattet. Lovendringene er vedtatt, men foreløpig ikke satt i kraft.

Energidepartementet arbeider med tilhørende forskrift, med sikte på at forslaget snart vil kunne sendes på høring. Regjeringen utreder også om det er grunnlag for strengere krav til utnyttelse av overskuddsvarme. Blant annet vurderes det om flere anlegg bør omfattes av

krav om å gjennomføre kost-nytteanalyse av utnyttelse av overskuddsvarme, og om det skal stilles strengere krav om gjennomføring av lønnsomme tiltak.

NVE forventer at kraftbalansen vil svekkes fram mot 2030. Mer kraftproduksjon sammen med mer energieffektivisering vil være viktig for å styrke kraftbalansen. Derfor har regjeringen iverksatt flere tiltak. Vi har styrket energimyndighetene for å sikre bedre saksbehandlingskapasitet, og tiltak for å sikre en større andel av verdiskapningen og medvirkningskraft lokalt. Regjeringen har lansert en offensiv havvindsatsning, i tillegg til å avklare viktige rammevilkår for kraftprodusentene. Bedre lokal oppslutning, bedre kapasitet hos konsesjonsmyndighetene og øvrige satsninger fra regjeringen vil legge grunnlag for økt fornybar kraftproduksjon over tid.

Etter energiloven har nettselskapene tilknytningsplikt for aktører som ønsker tilknytning til nettet og tilgang til kraftmarkedet. Gjennom energilovgivningen er nettselskapene sterkt regulert, for å sikre nøytral opptreden overfor brukere av strømmettet og tilgang til kraftmarkedet på ikke-diskriminerende og objektive vilkår. Energiloven legger ikke opp til at energimyndighetene gjennom konsesjoner til bygging av nettanlegg eller på annen måte fordeler tilgangen til kraftmarkedet mellom ulike aktører.

Dersom man skulle innført begrensninger i enkeltaktørers tilgang til kraftmarkedet, ville det innebære en sterk inngripen overfor de som ønsker tilgang til kraftmarkedet. Et slikt forslag ville prinsipielt også utgjøre en større endring sammenlignet med dagens organisering av kraftmarkedet. Hvis forslaget innebærer at typer av sluttkunder eller industrigrener behandles ulikt, oppstår spørsmål om grunnlaget for eventuell forskjellsbehandling og risiko for at man rammer prosjekter som kan være ønskelige. I representantforslaget punkt 1 er det foreslått en konsesjonsordning for datasentre. Et forslag om at energimyndighetene gjennom en konsesjonsordning eller liknende skal styre når datasentre gis tilgang til kraftmarkedet, bør ikke vedtas.

I regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet fra april i fjor, er det varslet flere tiltak som vil bidra til raskere konsesjonsbehandling av nettanlegg, mer effektiv tilknytning til strømmettet og bedre utnyttelse av nettkapasiteten. I handlingsplanen er det blant annet varslet forskriftsendringer som vil innebære at nettselskapene skal legge vekt på prosjektenes modenhet når de fordeler og tildeler kapasitet. Dette skal bidra til å sikre at prosjektene som prioriteres i tilknytningskøene har gjennomføringsevne og tilstrekkelig framdrift. Prioritering etter modenhetskriterier vil også legge til rette for at eksisterende virksomhet kan omstille seg og vokse, fordi disse bør ha gode forutsetninger for å demonstrere gjennomføringsevne. Dersom to prosjekter vurderes likt med hensyn til modenhet, legger regjeringen til grunn at eksisterende virksomhet prioriteres. Energidepartementet tar sikte på at forslag til regulering av kriterier for prioritering av prosjekter snart vil sendes på høring.»

Jeg har også bedt Finansdepartementet om å kommentere punkt 2 i representantforslaget som lyder: «Stortinget ber regjeringen utrede ulike virkemidler for å begrense mengden data

som lagres, for eksempel en form for avgift på datalagring.» og har fått følgende kommentar fra finansministeren:

«Skatte- og avgiftssystemet bør innrettes slik at det i minst mulig grad hindrer at samfunnets ressurser utnyttes effektivt. Eventuelle nye avgifter bør vurderes opp mot prinsippene som ligger til grunn for avgiftssystemet. Det skilles mellom rent fiskale avgifter, som har som eneste formål å gi inntekter til staten, og avgifter som skal prise negative, eksterne virkninger (eksternaliteter) eller på andre måter korrigere for markedssvikt.

Hvis en avgift på datalagring skal møte en form for markedssvikt forbundet med datalagring, må det utredes nærmere hva denne markedssvikten består i. Det framkommer ikke entydig av forslaget hva formålet med en avgift på datalagring skal være utover å begrense dataforbruket. Dataforbruk i seg selv gir ikke nødvendigvis negative eksterne virkninger. En tydelig problemstilling er derfor viktig for å kunne utforme og avgrense en eventuell ny avgift. Det må også vurderes om en avgift er egnet til å løse den aktuelle problemstillingen, eller om det finnes andre, mer effektive virkemidler. En eventuell ny avgift må også være mulig å avgrense og kontrollere uten større administrative kostnader og være i samsvar med EØS-avtalen.

Selskaper som driver med datalagring, vil kunne velte kostnaden ved en avgift over på kundene sine. En ny avgift på datalagring kan dermed bidra til økte kostnader for deler av næringslivet og for husholdningene. I hvilken grad en avgift på datalagring i særlig grad vil redusere dataforbruk, kommer an på størrelsen på avgiften og hvordan selskaper og privatpersoner reagerer på økte kostnader ved datalagring. Dersom avgiften ikke kan begrunnes med en eksternalitet, kan den bryte med prinsippet om likebehandling av næringer, og vil kunne bidra til å vri næringsstrukturen bort fra det som er samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Datalagring skjer i stor utstrekning også utenfor de typiske datasentrene, som for eksempel i større virksomheter som ikke har datalagring som sitt eneste formål. Utformingen av en avgift på datalagring vil by på avgrensingsutfordringer. Alle som benytter seg av lagringsplass på sin egen datamaskin, driver med datalagring. Dette gjelder også blant annet meldinger, bilder og notater på egen mobiltelefon.

Hvis man likevel klarer å avgrense avgiften til, for eksempel å kun gjelde for næringslivet, vil det være vanskelig å skille mellom datalagring til ulike formål. Representantene påpeker at noen datasentre bidrar til «samfunnskritisk infrastruktur», mens andre kun til «produksjon av meningsløs kryptovaluta». En avgift på datalagring vil vanskelig kunne skille mellom disse formålene. Eventuell ulik avgiftsmessig behandling av datalagring etter virksomhetens art eller formål vil dessuten være EØS-rettslig krevende. Regjeringen ønsker ikke å innføre en avgift på datalagring.»

I lys av det pågående arbeidet regjeringen gjør knyttet til rammevilkår for datasentre, og kommentarene fra Finansministeren og Energiministerens, mener jeg forslaget ikke bør vedtas.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Karianne Tung". The signature is written in a cursive style with a large initial 'K' and a long horizontal stroke above the 'T'.

Karianne Oldernes Tung

Adresseliste

Energi- og
miljøkomiteen -
Stortinget
Trine Hagen